

ISSN 2522-9729 (online)

IMAGE OF THE MODERN PEDAGOGUE

№2 (221)

2025

**Педагогічний вимір
виховання дитини в дошкільлі**

**The Pedagogical dimension
of child upbringing in preschool**

Website: isp.pano.pl.ua

Тема: «Педагогічний вимір виховання дитини в дошкільці»**ISSN: електронне – 2522-9729****Спеціальність: 011** освітні, педагогічні науки (02.07.2020)**Категорія: «Б».** Журнал включено до Переліку електронних наукових фахових видань України у галузі «Педагогічні науки» (наказ МОН України від 02.07.2020 року № 886)**УДК: 37.004****DOI: 10.33272/2522-9729-2025-2(221)****Проблематика публікацій:** актуальні питання педагогіки, інноваційних технологій навчання та виховання, неперервної освіти, педагогічної майстерності, освіти і навчання дорослих, педагогічного менеджменту**Періодичність видання:** 6 разів на рік**Рукописні мови:** українська, англійська, польська**Журнал заснований офіційно** 1 червня 1999 року,
як електронне наукове видання – 22 травня 2017 року**Ідентифікатор у сфері онлайн-медіа:** R40-05864.

Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 20.02.2025 № 384

Міжнародні, закордонні і національні реферативні та наукометричні бази даних, до яких включено наукове видання:

- CrossRef
- Index Copernicus **ICV 2023 (85.90)**
- BASE
- Google Академія:
h-index: 22 (02/2025) | i10-index: 89 (02/2025)
- WorldCat
- OpenAIRE
- ERIH PLUS
- Наукова періодика України

ГОЛОВНА РЕДАКТОРКА**Білик Надія Іванівна**, докторка педагогічних наук, доцентка,
Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна**РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ****1. Аніщенко Олена Валеріївна**, докторка педагогічних наук, професорка, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Україна**2. Боднар Оксана Степанівна**, докторка педагогічних наук, професорка, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна**3. Бовк Мирослава Петрівна**, докторка педагогічних наук, старша наукова співробітниця, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Україна**4. Горюшко Юрій Васильович**, доктор педагогічних наук, професор, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, Україна**5. Гриньова Марина Вікторівна**, докторка педагогічних наук, професорка, член-кореспондентка НАПН України, ректор, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Україна**6. Дудак Анна**, докторка габілітована, професорка, Інститут педагогіки і психології, Університет Марії Кюрі-Склодовської в Любліні (Республіка Польща)**7. Єльнікова Галина Василівна**, докторка педагогічних наук, професорка, Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків, Україна**8. Зелюк Віталій Володимирович**, кандидат педагогічних наук, доцент, директор, Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, заступник головного редактора, Україна**9. Ільченко Віра Романівна**, докторка педагогічних наук, професорка, дійсна членкиня НАПН України, Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна**10. Калініченко Ірина Олександрівна**, кандидатка педагогічних наук, доцентка, Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна**11. Корольок Світлана Вікторівна**, кандидатка педагогічних наук, доцентка, Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна**12. Кравченко Ганна Юрївна**, докторка педагогічних наук, доцентка, Навчально-науковий інститут педагогіки та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, Україна**13. Кравченко Любов Миколаївна**, докторка педагогічних наук, професорка, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Україна**14. Кучерявий Олександр Георгійович**, доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Україна**Засновники**Полтавська академія неперервної освіти
ім. М. В. Остроградського, Україна
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України**Видавець**Полтавська академія неперервної освіти
ім. М. В. Остроградського, Україна**Адреса редакції**

вул. Соборності, 64-ж, м. Полтава, Україна, 36014

Контактна інформаціятел./факс: (0532) 56 3852, e-mail: root@pano.pl.ua
контактна особа: (066) 033 1422, e-mail: bilyk@pano.pl.ua**Website:** isp.pano.pl.ua**15. Лаврінченко Олександр Андрійович**, доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Україна**16. Лук'янова Лариса Борисівна**, докторка педагогічних наук, професорка, член-кореспондентка НАПН України, заслужена діячка науки і техніки України, директорка, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, заступниця головного редактора, Україна**17. Мажець Гелена**, докторка габілітована, професорка, Гуманістична та економічна академія в Лодзь (Республіка Польща)**18. Мосейчук Юрій Юрійович**, доктор педагогічних наук, професор, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна**19. Отич Олена Миколаївна**, докторка педагогічних наук, професорка, Інститут вищої освіти НАПН України, Україна**20. Палічук Юрій Іванович**, кандидат педагогічних наук, доцент, ЗВО «Біловолинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна**21. Пікула Норберт**, доктор габілітований, професор, директор, Інститут соціальної педагогіки, Державний Педагогічний університет ім. Комісії Народової в Кракові (Республіка Польща)**22. Рибалко Людмила Сергіївна**, докторка педагогічних наук, професорка, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Україна**23. Сотська Галина Іванівна**, докторка педагогічних наук, професорка, член-кореспондентка НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Україна**24. Стрельников Віктор Юрійович**, доктор педагогічних наук, професор, Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна**25. Федій Ольга Андріївна**, докторка педагогічних наук, професорка, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Україна**26. Фомін Володимир Вікторович**, доктор педагогічних наук, професор, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Україна**27. Хомич Лідія Олексіївна**, докторка педагогічних наук, професорка, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Україна**28. Шпак Валентина Павлівна**, докторка педагогічних наук, професорка, Навчально-науковий інститут педагогічної освіти спеціальної роботи і мистецтва, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Україна**Рекомендовано вченою радою**Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України (протокол №4 від 24 лютого 2025 року)**Редакційна рада**Білик Н.І., Зелюк В. В. (голова ради), Ільченко В. Р.,
Калініченко І. О., Пилипенко В. В., Хомич Л. О.**Редакція****Випускова редакторка-менеджер:** Токаренко Надія**Редакторка-менеджер:** Шленцова Марина**Літературна редакторка:** Лесунова Ірина**Редакторка-перекладач:** Кривообокова Аліна**Відповідальна секретарка:** Шевчук Вікторія**Дизайнерка, верстальниця:** Ісаєва Олена**Підписано до друку:** 10.03.2025 р.**Формат:** 60x84 1/8.

© «Імідж сучасного педагога», 2025

© ПАНУ, 2025

Topic: "The Pedagogical dimension of child upbringing in preschool"

ISSN: electronic - 2522-9729

Specialty: 011 education, pedagogical sciences (02.07.2020)

Category "B": Journal is included in the List of electronic scientific professional editions of Ukraine in the field of "Pedagogical sciences", (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine, No 886 of July 02.2020)

UDC: 37:004

DOI: 10.33272/2522-9729-2025-2(221)

Themes of publications: topical issues of pedagogy, pedagogical technologies, postgraduate and in-service pedagogical education, pedagogical mastery, education and training of adult, pedagogical management

Periodicity: 6 issues per year

Manuscript languages: Ukrainian, English, Polish

The journal was officially founded on June 1, 1999,
as a scientific electronic edition – May 22, 2017

Identifier in the field of online media: R40-05864. Decision of the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting of 20.02.2025 № 384

International, foreign and national reference and scientometric databases, "Image of the Modern Pedagogue" is indexed in:

- CrossRef
- Index Copernicus **ICV 2023 (85.90)**
- BASE
- Google Академія
- h-index: 22 (02/2025) | i10-index: 89 (02/2025)**
- WorldCat
- OpenAIRE
- ERIH PLUS
- Наукова періодика України

EDITOR IN CHIEF

Nadiia Bilyk, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
M.V. Ostrohradskyi Poltava Academy of Continuous Education, Ukraine

MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Olena Anischenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine, Ukraine

Oksana Bondar, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine

Myroslava Vovk, Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine, Ukraine

Yurii Horoshko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, T.H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium", Ukraine

Marina Gryniowa, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Rector, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

Anna Dudak, Habilitated Doctor, Professor, Deputy of the Department of Pedagogy at the Institute of Pedagogy and Psychology of the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin (*Republic of Poland*)

Halyna Yelnykova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine

Vitaliy Zeliuk, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Director, M.V. Ostrohradskyi Poltava Academy of Continuous Education, Deputy of the Editor-in-Chief, Ukraine

Vira Ilchenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Full Member of National Academy of Sciences of Ukraine, M.V. Ostrohradskyi Poltava Academy of Continuous Education, Ukraine

Iryna Kalinichenko, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, M.V. Ostrohradskyi Poltava Academy of Continuous Education, Ukraine

Svitlana Koroliuk, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, M.V. Ostrohradskyi Poltava Academy of Continuous Education, Ukraine

Hanna Kravchenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Educational and Research Institute of Pedagogy and Psychology, State Educational Institution "University of Education Management" NAES of Ukraine, Ukraine

Liubov Kravchenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

Alexander Kucheryavyi, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine, Ukraine

Founders

M.V. Ostrohradskyi Poltava Academy of Continuous Education
Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine

Publisher

M.V. Ostrohradskyi Poltava Academy of Continuous Education

Address

Sobornosti st. 64-Zh, Poltava, Ukraine, 36014

Contact information

tel. / fax: 0532) 56 3852, e-mail: root@pano.pl.ua
contact person: (066) 033 1422, e-mail: bilyk@pano.pl.ua

Website: isp.pano.pl.ua

Olexandr Lavrynenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine, Ukraine

Helena Marzec, Habilitated Doctor, Professor, University of Humanistic and Natural Sciences, Łódź branch of Piotrków Trybunalski (*Republic of Poland*)

Yurii Moseichuk, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine

Larysa Lukianova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member NAES of Ukraine, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Director, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine, Deputy of the Editor-in-Chief, Ukraine

Olena Otych, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Ukraine

Yurii Palichuk, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine

Norbert Pikula, Habilitated Doctor, Professor, Director, Institute of Social Pedagogics, Pedagogical University named after the Commission of National Education in Krakow (*Republic of Poland*)

Liudmyla Rybalko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine

Halyna Sotska, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine, Ukraine

Viktor Strelnikov, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, M.V. Ostrohradskyi Poltava Academy of Continuous Education, Ukraine

Olha Fedyi, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

Volodymyr Fomin, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine

Lidiya Khomych, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine, Ukraine

Valentyna Shpak, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Educational and Scientific Institute of Pedagogical Education of Special Work and Art, Bohdan Khmelnytsky National University, Ukraine

Recommended by the Academic Council

Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine
(protocol №4, 24.02.2025)

Editorial Board

Bilyk Nadiia, Zeliuk Vitaliy (Chairman of the Board), Ilchenko Vira, Kalinichenko Iryna, Pylypenko Vadym, Khomych Lidiya

Editorial Board:

Managing editor of the issue: Nadiia Tokarenko

Editorial manager: Maryna Shlenova

Literary editor: Iryna Lesunova

Editorial translator: Alina Kryvobokova

Executive secretary: Viktoriia Shevchuk

Designer, layout designer: Olena Isaieva

Signed for print: 10.03.2025 p.

Format: 60x84 1/8.

ЗМІСТ
електронного наукового фахового журналу
«ІМІДЖ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА», № 2(221), 2025
Тема: «Педагогічний вимір виховання дитини в дошкільлі»

ТОЧКА ЗОРУ

- Партнерська взаємодія з дитиною як основа сталого майбутнього
Зімакова Лілія 5
- Соціалізація дітей дошкільного віку в умовах сучасних викликів
Пасічніченко Анжела, Ковалевська Наталія 12

ВИЩА ШКОЛА

- Психолого-педагогічний супровід майбутніх вихователів у створенні літературоцентрованого середовища для дітей раннього віку
Кондратець Інна 16

НАВЧАЮЧИ – ВЧИМОСЯ

- Педагогічні умови цифровізації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти
Вашак Оксана, Павленко Олександр 21
- Особливості застосування міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків у закладах дошкільної освіти
Калініченко Ірина 27

ПОРАДИ СПЕЦІАЛІСТА

- Розвиток ігрової діяльності як умова формування соціального досвіду у дітей дошкільного віку
Федорова Марія 33

КАЛЕЙДОСКОП МОВ

- Система вправ для розвитку координації рухів пальців рук із використанням графомоторного підходу
Гнізділова Олена, Плисюк Марина 38
- Упровадження театралізованої діяльності як засобу розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку
Жигора Ірина 44

ТАЛАН-ДОЛЯ

- Розвиток творчих здібностей дітей п'ятого року життя: природа таланту
Новоселецька Ірина 49

РЕЖИСУРА УРОКУ

- Використання настільно-друкованих ігор у розумовому вихованні дітей дошкільного віку
Манжелій Наталія, Фазан Тетяна 54
- Сучасна дитяча книга як засіб ознайомлення дітей дошкільного віку з професійною діяльністю дорослих
Дубовик Юлія 61
- Інтерактивні ігри за народними казками як засіб формування екологічної компетентності дітей старшого дошкільного віку
Гаврило Олена, Парфілова Світлана 66

ШКІЛЬНА РОДИНА

- Теоретико-методичні засади реалізації завдань екологічної освіти дітей старшого дошкільного віку засобом LearningApps.org
Загородня Людмила, Марчук Аліна 71
- Освітні екопростори як засіб формування природничо-екологічної компетентності у дітей у контексті сталого розвитку
Макимова Олена 77
- Формування екологічної свідомості дошкільнят: мінімізація освітніх втрат через інтеграцію сталого розвитку
Карпузова Ірина, Косенчук Олена 83
- Сучасні фітнес-технології у фізичному вихованні дітей дошкільного віку
Бурсова Світлана 87

ВІНОК МИТЦІВ І МИСТКИНЬ

- Духовна музика як фундамент морально-психологічного стану особистості
Фазан Василь, Фазан Віталій, Василевський Вадим, Ус Михайло 91
- Формування мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку засобами народної хореографії
Труш Дарія, Вільхова Оксана 99

CONTENT
electronic scientific professional journal
«IMAGE OF THE MODERN PEDAGOGUE», № 2 (221), 2025
Topic: «The Pedagogical dimension of child upbringing in preschool»

POINT OF VIEW

- Partnering with children as a foundation for a sustainable future
Liliya Zimakova 5
- Socialization of preschool children in the face of modern challenges
Pasichnichenko Anzhela, Natala Kovalevska 12

HIGH SCHOOL

- Psychological and pedagogical support for future educators in creating a literature-centered environment for young children
Inna Kondratets 16

LEARNING IN TIME OF TEACHING

- Pedagogical conditions for the digitalization of the educational process in preschool education institutions
Oksana Vashak, Oleksandr Pavlenko 21
- Peculiarities of applying the international classification of functioning, disability, and health children and youth in preschool education institutions
Iryna Kalinichenko 27

SPECIALIST'S ADVICE

- Development of play activity as a condition for the formation of social experience in preschool children
Mariia Fedorova 33

RANGE OF LANGUAGES

- System of exercises for developing finger movement coordination using a graphomotor approach
Olena Hnizdilova, Maryna Physiuk 38
- Implementation of theatrical activities as a means of developing coherent speech in preschool children
Iryna Zhyhora 44

TALENT-DESTINY

- Development of creative abilities in five-year-old children: the nature of talent
Iryna Novoseletska 49

TUTORIAL LESSON

- Using board-printed games in the cognitive development of preschool children
Nataliia Manzhelii, Tetyana Fazan 54
- The modern children's book as a means of shaping preschoolers' understanding of professions
Yuliia Dubovyk 61
- Interactive games based on folk tales as a means of forming environmental competence in children of senior preschool age
Olena Havrylo, Svitlana Parfilova 66

SCHOOL FAMILY

- Theoretical and methodological principles of implementing ecological education tasks for older preschool children using LearningApps.org
Liudmyla Zahorodnia, Alina Marchuk 71
- Educational eco-spaces as a tool for developing children's natural-ecological competence in the context of sustainable development
Olena Maksymova 77
- Developing preschoolers' environmental awareness: reducing educational losses through the integration of sustainable development
Iryna Karapuzova, Olga Kosenchuk 83
- Modern fitness technologies in the physical education of preschool children
Svitlana Bursova 87

GALAXY OF TALANTED

- Sacred music as the foundation of an individual's moral and psychological well-being
Vasyl Fazan, Vitaliy Fazan, Vadym Vasilevskyi, Mykhailo Us 91
- Developing artistic and creative competence in preschool children through folk choreography
Daria Trush, Oksana Vilkhova 99

УДК 378:373.2.011.3-051].016:003-028.31

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-2\(221\)-16-20](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-2(221)-16-20)

КОНДРАТЕЦЬ ІННА ВІКТОРІВНА,

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри дошкільної освіти,
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна

Inna Kondratets,

Candidate of Pedagogical Sciences Associate Professor, Department of Preschool Education,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University,
Kyiv, Ukraine

E-mail: i.kondratets@kubg.edu.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7816-0766>

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У СТВОРЕННІ ЛІТЕРАТУРОЦЕНТРОВАНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

А Присвячено проблемі психолого-педагогічного супроводу майбутніх вихователів щодо створення літературоцентрованого середовища для дітей раннього віку. Окреслено важливість закладання основ читацького інтересу в дітей, починаючи вже з раннього віку.

Проаналізовано низку наукових розвідок і публікацій у контексті чотирьох векторів:

- 1) формування інтересу дітей раннього віку до книги та художнього слова;
- 2) пріоритетність чуттєвого відкриття літератури як виду мистецтва;
- 3) проблема створення літературоцентрованого середовища для дітей раннього віку;
- 4) психолого-педагогічний супровід майбутніх вихователів із означеного напрямку.

Визначено конструктивні засоби (форми, методи й прийоми), які пройшли апробацію та є дієвими для майбутніх вихователів у створенні літературоцентрованого середовища для дітей раннього віку.

Ключові слова: майбутні вихователі; психолого-педагогічний супровід; діти раннього віку; літературоцентроване середовище; книжки; інтерес до читання; функції літератури

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT FOR FUTURE EDUCATORS IN CREATING A LITERATURE-CENTERED ENVIRONMENT FOR YOUNG CHILDREN

С This article focuses on the problem of psychological and pedagogical support for future educators, namely, in creating a literature-centered environment for early childhood children. The importance of laying the foundations of reading interest in children, starting from an early age, and the obstacles and difficulties associated with this are outlined - the low level of general and reading culture of adults themselves, the priority of material aspects, the competition of books with computer games, cartoons, outdoor games and other types of activities; the lack of a tradition of family readings, the integrative approach of teachers in using literary texts for various types of activities with preschool children.

Many scientific investigations and publications have been analyzed in the context of the following four vectors:

- 1) developing early childhood children's interest in books and artistic writing;
- 2) priority should be given to the sensory discovery of literature as a form of art;
- 3) the problem of creating a literature-centered environment for early childhood children;
- 4) providing future educators with psychological and pedagogical support in the specified direction.

The conditions for implementing psychological and pedagogical support of future educators in creating a literary-centered environment for early childhood education are characterized: the love of higher education students themselves for books and the reading process; planning reading as a ritual; systematic use of the artistic word in interaction with early childhood education; adherence to the consonance of spaces: objects in the book/environment; literary environment in a preschool educational institution / at home; emotional contact: adult-child-work-book. Constructive means (forms, methods, and techniques) that have been tested and are effective for future educators in creating a literary-centered environment for early childhood education are identified, in particular, a reading diary, "continued reading", role-playing sketches, workshops, etc.

Keywords: future educators; psychological and pedagogical support; early childhood; literature-centered environment; books; interest in reading; functions of literature

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Важливим складником життєдіяльності особистості є мистецтво, зокрема, художня література, яка здатна збагачувати враженнями й почуттями, дарувати ресурс і забезпечувати гармонію буття. Очевидно, що виховання потреби дітей у книжці перестало бути лише освітянською проблемою, а й пріоритетним цілевизначенням розвитку культурного суспільства. Втрата інтересу до читання й слухання художніх текстів пов'язана із низкою серйозних причин (невисокий рівень загальної й читацької культури самих дорослих, пріоритетність матеріальних аспектів, конкуренція книжки з комп'ютерними іграми, мультфільмами, рухливими іграми та іншими видами діяльності; відсутність традиції родинних читань, інтеграційний підхід педагогів у використанні художніх текстів для різних видів активностей із дітьми дошкільного віку) і веде до зниження рівня освіченості, культури, послаблення духовних зв'язків між дорослими й дітьми [6].

Отже, розв'язання проблеми вбачаємо в літературному та педагогічному просвітництві майбутніх вихователів.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Окреслена тема складається з чотирьох векторів:

- 1) формування інтересу дітей раннього віку до книги та художнього слова;
- 2) пріоритетність чуттєвого відкриття літератури як виду мистецтва;
- 3) проблема створення літературоцентрованого середовища для дітей раннього віку;
- 4) психолого-педагогічний супровід майбутніх вихователів з означеного напрямку.

Очевидно, що вектори між собою поєднані й лише в низці наукових розвідок досліджуються маргінально.

Питання *підтримки мотивації до книги й процесу читання* в дітей дошкільного віку висвітлювалось нами разом з Н. Гавриш на сторінках журналу «Дошкільне виховання»: зокрема, підкреслювали, що «знецінення книжки вже позначилось на кількох поколіннях. Тому сучасних малюків усе частіше виховують дорослі, які не знають віршів і казок, не знайомі з фольклором – віковою мудрістю народу, не орієнтуються в сучасному колі дитячого читання» та окреслили засоби, які спрямовували би фокус уваги на літературу – літературні клуби для батьків і дітей; ритмічні тексти в супроводі простих рухів; пізнавальні розмови тощо [2].

Детальну характеристику поняття «художнє слово» знаходимо в монографії «Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів»: «під художнім словом ми розуміємо широку жанрову палітру літературних і фольклорних творів, що акумулюють у собі надзвичайні виховні й розвивальні можливості мистецтва, обумовлені специфікою засобів утілення в ньому художнього образу як спресованої типовості узагальнених життєвих явищ, створення художньої моделі реального світу». Нам суголосні позиції авторок монографії: «Художнє слово не просто збагачує життя малюків із перших кроків життя цінною інформацією, воно задає йому ритм, смак, задоволення; тому організації життєдіяльності дітей раннього віку передбачено обов'язковий супровід художнім словом кожного важливого моменту дня», «Поступово малюки привчаються уважно слухати доступні за

віком художні тексти, відповідати на елементарні запитання за змістом, супроводжуючи процес розглядання ілюстрацій у книжках, альбомах, інших видах візуалізації окремими словами, фразами, рухами. Регулярні повтори знайомих текстів, що є характерним і навіть бажаним для раннього віку, сприяють тому, що малюк починає додавати за дорослим окремі слова, пісеньки з текстів, супроводжуючи їх виразними жестами» [1, с. 17, 19].

Значущість художнього слова в розвитку дитини раннього віку підкреслює і Н. Дзюбишина-Мельник: «Фольклор та художня література – основні рушії в естетизації образного мислення, у перетворенні його на художньо-образне»; а «образи дитячих творів досить легко стають власним набутком дитини», діти «паралельно з розмовно-побутовою мовою користуються художньою (звичайно, у доступних їм межах), особливо виразно ті діти, що виховуються у контексті фольклору, а згодом – художньо вартісної літератури», «у цей відтинок життя ігровий момент постійно домінує, а гра починається з перевтілення у персонажів пісенок, забавлянок, казок. Одночасно дитина переймає і їхню мову – мову фольклору, літературного твору. Складається мовний код гри – основна сфера художньо-естетичного спілкування, сфера використання художнього стилю» [3, с. 1].

Важливим моментом у процесі ознайомлення дітей раннього віку з літературою а *priori* є *чуттєвий фактор*. Його мають урахувувати як батьки вихованців, так і майбутні вихователі – на це звертає увагу О. Половіна: «Більшість батьків вважають, що гарантією успіху є інтелект. Це спричинило справжнісінький бум запитів на замовлення освітніх послуг щодо раннього інтелектуального розвитку дитини. Батьки прагнуть із пелюшок навчити дитину читати, писати, володіти іноземною мовою, оскільки вважають, що так закладуть основу її подальшого успішного розвитку. Проте у гонитві за інтелектуальними здобутками дитини вони нехтують емоційним складником власних із нею взаємин. Відтак не отримують від дітей очікуваних розуміння, підтримки, співчуття, турботи, щирої любові...» [11, с. 23].

Підтримуємо позицію, висловлену Ф. Нембріні в книзі «Від тата до сина»: «Пізнавальний процес відбувається тільки в рамках афективного ставлення. У житті ми вчимося тільки тому, що якимось чином вже любимо. Без любові немає виховання» [9, с. 162]. Додамо лише, що означені дитячі афекти / катарсиси (емоції, почуття, враження) мають бути відрефлексовані разом із дорослим, адже щоби майбутні вихователі були готові до вирішення професійних задач і сучасних викликів, вони мають навчитися спочатку розуміти себе, аналізувати, оцінювати й регулювати свої дії, висловлювати власне ставлення до подій і доквілля, розвивати свою картину світу [7, с. 68].

Тема літературо-спрямованого середовища не є популярною в науково-методичних розвідках, тож визначимо лише декілька джерел. У програмі «Дитина» є підрозділ «Літературне образотворення», у якому запропоновано окрему рубрику «Літературний простір», яка розкриває особливості створення відповідного середовища й активностей дітей у ньому.

Окреслимо ті, що стосуються загальних позицій і зокрема раннього віку:

1) розвивальне середовище стане дієвим і дитиноцентрованим за умови низки принципів: єдності всіх компонентів середовища; ампліфікації; вікової періодизації та чутливості; динамічності; індивідуалізації; елективності; системності; послідовності й наступності;

2) назва осередку, пов'язаного з літературою та книжками, – «Бібліотека» (автори освітньої програми навмисно уникають традиційних і звичних для практиків назв «куточок книги» чи «осередок книги» з метою формування в дітей з раннього віку уявлення про бібліотеку як осередок, в якому є багато книг, журналів);

3) наповнення осередку «Бібліотека» для дітей раннього віку: різні види книжок (книжка-картонка, книжка-театр, інтерактивні книжки, розкладанки, віммельбух тощо), журнали, літературні настільні ігри, теки з ілюстраціями тощо [4].

У контексті нашого дослідження викликає інтерес книжка «Як виховати читача» П. Пол, М. Руссо, в якій даються корисні рекомендації батькам немовлят, дошкільників і школярів щодо дієвих шляхів прищеплення любові до читання, відповіді на поширені запитання та розвінчування міфів.

Визначимо декілька порад, що стосуються саме оточення дитини різними книжками:

– «Малюють обожнюють розглядати ілюстрації, і їхній світогляд значно розшириться, якщо на журнальних столиках у кімнатах, держатимуть спокусливі книжки із захопливими знімками природи, творами мистецтва, коміксами, пейзажами й фотозвітами з мандрів» [10, с. 43];

– «Знайдені на столі у вітальні велика яскраво ілюстрована інформативна книжка на зразок «Як це влаштовано», може стати нездоланною спокусою для дітей будь-якого віку» [там само];

– «Залиште стосики журналів і м'яких книжок у ванній кімнаті чи там, де вони привернуть погляд малих читачів» [там само];

– «Якщо в кімнаті є вільне місце, дозволяйте дитині зібрати власну колекцію книжок і зберігати її в себе. За можливості нехай у неї буде своя шафа чи невелика полиця на підлозі» [там само].

Зрозуміло, що означені поради (за певною модифікацією) стануть у нагоді й вихователям закладів дошкільної освіти.

Розкриваючи четвертий вектор теми статті, відзначимо потужний внесок Т. Качак у розв'язанні проблеми психолого-педагогічного супроводу майбутніх фахівців. Відзначимо ефективні засоби для студентів, запропоновані науковицею – форми взаємодії: оксфордська дискусія, проекти, відеопрезентації тощо; творчі завдання для самостійної роботи: «Записати від бабусь і дідусів колискові пісні, легенди перекази та інші зразки дитячого фольклору й оформити книжечку „Фольклор моєї родини“»; «Виготовити лепбук „Казка“»; «Підготувати повідомлення на тему „Казка народна і казка літературна: спільні та відмінні риси“»; «Написати відгук на книгу Олени Пчілки для дітей „Давня хатка“»; «Підготувати 4 анотації до сучасних дитячих книжок»; «Опрацювати критерії для аналізу дитячої книжки»; «Підготувати буктрейлер чи відеопрезентацію однієї із сучасних українських книг для дітей»; «Складіть список текстів українських і зарубіжних письменників для читання дітям»; «Підготувати проєкт „Нові форми і методи промоції дитячої книжки і читання“»;

«Дати визначення поняттям: „дитяча література“, „дитячий фольклор“, „пісенний фольклор“, „колискові пісні“, „малі фольклорні жанри“, „казка“, „оповідання“» [5, с. 7–9].

Свої варіанти практичних і самостійних робіт для студентів у дискурсі дитячої літератури пропонує Л. Маляр, акцентуючи увагу на підготовку майбутнього фахівця до ефективного використання художньої літератури як важливого засобу формування світоглядних позицій сучасної дитини; моделювання, створення та підтримку безпечного, ергономічного, інклюзивного освітнього середовища для дітей з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії та усвідомлення психологічних особливостей сприймання художнього тексту дітьми різного віку; розуміння соціального контексту художніх творів [8].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз науково-методичних праць і матеріалів показав, що наразі залишається недослідженим питання рівня компетентності та уявлення майбутніх вихователів щодо особливостей створення розвивально-ігрового простору для дітей раннього віку, в якому належна увага спрямовувалась би на книжки і літературу, на художнє слово як засіб дієвого використання в мовленні малих форм фольклору.

Мета статті полягає в окресленні ефективних засобів психолого-педагогічного супроводу майбутніх вихователів у створенні літературоцентрованого середовища для дітей раннього віку.

Викладення основного матеріалу. Викладацький досвід і практична реалізація дослідження з озвученої проблеми дозволяє окреслити певні умови для здійснення психолого-педагогічного супроводу майбутніх вихователів у створенні літературоцентрованого середовища для дітей раннього віку:

1) залюбленість самих здобувачів вищої освіти в книжку і процес читання;

2) систематичне використання художнього слова у взаємодії з дітьми раннього віку;

3) планування читання дітям як ритуалу;

4) дотримання суголосся просторів: об'єкти в книжці / оточення; літературне середовище в ЗДО / вдома;

5) забезпечення емоційного контакту: дорослий-дитина-твір-книжка.

Розкриємо кожен умову ретельніше в контексті конкретних засобів у взаємодії зі студентами.

З метою підвищення щирого інтересу майбутніх вихователів до читання, реалізації умови «залюбленість самих здобувачів вищої освіти в книжку і процес читання», на заняттях з навчальної дисципліни «Дитяча література та розвиток мовлення дітей дошкільного віку» систематично використовувалися форми, методи й прийоми взаємодії зі здобувачами вищої освіти:

– методи й прийоми: «щоденник читацьких вражень»; «клуб читацьких відкриттів», «схрипка запитань», «мозковий штурм: шляхи створення літературоцентрованого середовища» тощо;

– рефлексійні вправи: «Яка я книга?», «Який Ви тип читача/читачки?», «Особистісні кейси й книжка», «Книжки мого життя», «Якби я був / була казкою, то якою?», «Мої літературні смаки», «Мої відчуття від книжки», «Якби я був / була дитячим письменником / письменницею, то...» тощо;

– артпрактики: «Основні сенси дитячої книги» (прийоми бібліотерапії), «Звуки моїх вражень від твору» (прийоми музичної терапії), «Колективна казка про скарги літературного середовища» (МАК) тощо;

– інтерактивні форми взаємодії – гра «SWOT-аналіз: як реалізується кожна функція літератури для дітей», дебати «Дитяча література спроможна обдаровувати?», дискусія «Яка роль народної казки у вихованні сучасної дитини?», квест «Літературні слідопити»; моделювання 3 D «Осередок Бібліотека в групі раннього віку» тощо;

– завдання для самостійної роботи: «Педагогічне порфтоліо: літературоцентроване середовище», а саме накопичення матеріалів за теками: «Методичний дайджест» (тематичні статті науковців); «Методичний кейс» (пам'ятки, рекомендації); «Методична лабораторія (створення ментальних мап, фреймів, авторських ігор і вправ); «Методичний кінозал» (відео з виступами фахівців, мультфільми за сюжетами літературних творів); «Педагогічна скарбничка» (художні твори);

– модульні контрольні роботи: «Створення буктрейлера до дитячої книжки одного із сучасних українських письменників», «Організація мінітеатру: інсценування літературного твору», «Літературний проєкт у закладі дошкільної освіти», «Інтерактивна пам'ятка для батьків «Розвінчуємо міфи щодо ролі книжки в житті сучасної людини» тощо.

Означені форми, методи й прийоми сприяли тому, що в більшості студентів сформувалася стійка мотивація до читання, прагнення ділитися прочитаним і дізнаватися про літературні новинки, відкривати для себе світи українських письменників, вчити напам'ять і декламувати віршовані тексти тощо.

De facto, реалізація першої умови забезпечувала підґрунтя для здійснення другої: знаючи напам'ять безліч забавлянок, утішок, чукиалок, дитячих пісеньок, колискових, майбутні вихователі легко могли використовувати їх для різних ситуацій в освітньому процесі: під час гігієнічних процедур, як заохочення / запрошення до певних видів діяльності, як супровід освітніх форм взаємодії з дітьми та фрагментів життєдіяльності. Адже, науковцями доведено, що ритм віршованих текстів для малят відповідає внутрішнім темпоритмам дитини, а художнє слово, промовлене напам'ять, має особливу емоційну енергетику та магію.

Зрозуміло, що для формування читацької культури дітей раннього віку необхідне художнє слово, яке й проговорюється в звичайній діяльності / спілкуванні, так і те, що читається – і це особливий процес, який потребує ретельної підготовки й урахування деяких нюансів, пов'язаних із психологією сприймання малюків.

Майбутні вихователі мають знати:

1) сучасним дітям, представникам покоління «Альфа», притаманне так зване «кліпове мислення», іншими словами, наочно-образне мислення, тож читання художнього тексту обов'язково супроводжується показом ілюстрацій чи іграшок, або інсценізацією сюжету твору;

2) діти дошкільного віку люблять будь-які ритуали, пов'язані із взаємодією з дорослим: тож доцільно підсилити ритуал читання книжки певною атрибутикою: віршованою закличкою, музичним сигналом до збору, світловим

вирішенням, окремим місцем для читання, скажімо, на овальному чи круглому килимку або на особистісних подушках тощо.

Четверта умова «дотримання суголосся просторів: об'єкти в книжці / оточенні; літературне середовище в ЗДО / вдома» дуже важлива. Діти раннього віку самі підказують це дорослим: коли читаєш у творі про м'ячик, вони пальчиком вказують на м'яч у кімнаті; про лампочку – очима шукають знайомий об'єкт поруч. Тобто, їм необхідно встановлювати такі зв'язки, підсвідомо формуючи пазли своєї картини світу. Зрозуміло, що допомога батьків у педагогічному супроводі розвитку дитини – непереоціненна, тож вихователі діляться своїми професійними секретами з формування відповідних умінь і навичок у дітей, надають рекомендації стосовно створення розвивального простору, зокрема, й літературного (в ідеалі – дії батьків мають віддзеркалювати дії вихователів, це особливо потрібно й корисно для дітей раннього віку).

Квінтесенцією всіх перерахованих педагогічних умов для здійснення психолого-педагогічного супроводу майбутніх вихователів у створенні літературоцентрованого середовища для дітей раннього віку є п'ята умова «забезпечення емоційного контакту: дорослий-дитина-твір-книжка», позаяк вона є джерелом для кожної з умов й одночасно певним продуктом, результатом усіх дій майбутнього фахівця. Перефразовуючи відомий вислів «лише творчий педагог може виховати творчого вихованця», можна стверджувати: лише захоплений літературою і читанням педагог може прищепити дітям почуття любові та інтересу до книжки; лише уважний дорослий читач може розвинути звичку спостережливості й пієтетного ставлення до літературного тексту; лише залюблений у художнє слово дорослий, може подарувати дітям радість промовляння віршованих текстів; лише емоційне ставлення дорослого до літератури, книжок, художніх творів, конкретних сюжетів і персонажів, рефлексія власних почуттів і вражень, переживань героїв творів може сформувати аналогічну навичку у вихованців.

Тож, майбутні вихователі мають слідувати сквородинському принципу «живи, як учиш» і пам'ятати, що «Сьогодні художня книга – це не тільки джерело знань, а й спосіб комунікації дитини зі світом, засіб самопізнання та шлях до самореалізації. У книзі дитина знаходить відповіді на запитання, які її хвилюють, а також уявою переноситься у казковий і фантастичний світ, емоційно переживає пригоди головних героїв, а осмислюючи прочитане, глибше пізнає себе, розвиває свій творчий потенціал. Самостійне дитяче читання, розвиток якого на початковому етапі освітнього процесу базовий і найважливіший, сформовані читацькі інтереси – запорука реалізації пізнавальних потреб, підвищення інтелектуального рівня, збагачення духовного світу дитини. І найголовніше – любов до книги і читання розкривають дитині шлях до самоосвіти протягом цілого життя (питання, яке набуває особливої актуальності у сучасному освітньому просторі України)» [5, с. 47].

Результати дослідження. Дотримання вищезазначених умов та урахування відповідних засобів дозволило досягти ефективних результатів у дослідженні:

– майбутні вихователі сформували в собі стійкий інтерес і любов до читання, мотивацію бути літературно компетентними фахівцями;

– усвідомили значущість поінформованості щодо завдань змісту й результатів формування відповідної компетентності в дітей дошкільного віку, сучасної книжкової продукції для дітей, розуміння психологічних особливостей сприймання художнього тексту дітьми різного віку, знання біографії та основних характеристик творчості як дитячих письменників, так письменників, твори яких увійшли до кола дитячого читання;

– отримали чітку картину планування й алгоритми організації літературоцентрованого середовища в групах раннього віку закладів дошкільної освіти з урахування принципів дитиноцентризму, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктного партнерства, рефлексійного підходу до взаємодії з художнім текстом;

– сформували педагогічну скарбничку з методами і прийомами відповідних технологій взаємодії з художнім текстом, інноваційними формами ознайомлення дітей дошкільного віку з літературними творами.

Висновки дослідження. Дитяча література є мистецько-естетичним, культурно-історичним, соціальним, педагогічно-просвітницьким явищем, що охоплює фольклорні та письменницькі твори різних епох, жанрів і напрямів. Як естетичний, загальнокультурний і педагогічно-просвітницький феномен здатна впливати на формування світогляду людини, сприяти процесам самопізнання, самоаналізу й самооцінювання через проведення аналогій із образами і ситуаціями; дарує естетичне задоволення й

збагачує емоційну й мовленнєву скарбничку особистості. Дитяча книга ґрунтується на стику мистецтва, психології та педагогіки, вона відповідає рівневі знань і уявлень сучасної дитини, її психологічному розвитку та віковим особливостям дітей.

Означені сенси й функції літератури для дітей мають бути близькими, зрозумілими й відрефлексованими майбутніми вихователями. Лише тоді, за умов залюбленості самих здобувачів вищої освіти в книжку і процес читання; систематичного використання художнього слова у взаємодії з дітьми раннього віку; планування читання дітям як ритуалу; дотримання суголосся просторів: об'єкти в книжці / оточенні; літературне середовище в ЗДО / вдома; забезпечення емоційного контакту: дорослий-дитина-твір-книжка можливе створення дієвого, екологічного літературоцентрованого середовища для дітей раннього віку.

Перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження, звісно, не вичерпує всіх питань психолого-педагогічного супроводу майбутніх вихователів у площині літературного образотворення в закладах дошкільної освіти та відкриває перспективу для вивчення особливостей взаємодії педагога з іншими учасниками освітнього процесу – батьками, вихователями зображувальної діяльності, музичними керівниками тощо; глибшого вивчення змістово-організаційних умов для створення літературоцентрованого середовища для дітей молодшого і старшого дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів : монографія / за наук. ред. Н. В. Гавриш. Кропивницький : ІМЕКС-ЛТД, 2021. 226 с.
2. Гавриш Н., Кондратець І. Дитина і книжка: новий формат взаємодії з дітьми. *Дошкільне виховання*. 2022. № 1. С. 6–10.
3. Дзюбишина-Мельник Н. Художнє слово в устах дитини. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine48-49-31.pdf>
4. Дитина: Освітня програма розвитку дітей від двох до семи років / наук. ред.: Г. В. Бєленька, М. А. Машовець / Київ. у-нт ім. Б. Грінченка. Київ : Київ. у-нт ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.
5. Качак Т. Дитяча література та методика навчання літературного читання : методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2020. 62 с.
6. Кондратець І. В. Психолого-педагогічні умови формування основ читацького інтересу та прийняття художніх творів у дітей раннього віку. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2023. № 1 (92). С. 49–54.
7. Кондратець І. Рефлексійна культура як необхідна компонента професійної підготовки сучасних фахівців дошкільної освіти. *Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти*: матеріали IV Міжнародних педагогічних читань пам'яті професора Т. І. Поніманської. Рівне : Вид-ць О. Зень, 2021. С. 67–69.
8. Малий Л. В. Дитяча література : методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022. 30 с.
9. Нембрині Ф. Від тата до сина. Розмови про ризиковану справу виховання. Київ : ДУХ і ЛІТЕРА, 2024. 232 с.
10. Пол П., Руссо М. Як виховати читача / пер. з англ. О. Стукала. Київ : ArtHuss, 2020. 264 с.
11. Половина О. Ранній розвиток дитини: потреба соціуму чи батьківські амбіції? *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2018. № 10. С. 23–30.

References

1. Havrysh, N. V. (Ed.). (2021). *Vykhovannia ditei rannoho viku v zakladyakh doshkilnoi osvity riznykh typiv* [Raising young children in preschool institutions of various types]: monohrafiia. Kropyvnytskyi: IMEKS-LTD [in Ukrainian].
2. Havrysh, N., & Kondratets, I. (2022). *Dytyna i knyzhka: novyi format vzaiemodii z ditmy* [Child and book: a new format of interaction with children]. *Doshkilne vykhovannia* [Preschool education], 1, 6–10 [in Ukrainian].
3. Dziubishyna-Melnyk, N. *Khudozhnie slovo v ustakh dytyny* [A word of art in the mouth of a child]. Retrieved from <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine48-49-31.pdf> [in Ukrainian].
4. Bielienska, H. V., & Mashovets, M. A. (Eds.). (2020). *Dytyna: Osvitnia prohrama rozvytku ditei vid dvokh do semy rokiv* [Child: Educational program for the development of children from two to seven years old]. Kyiv: Kyiv. u-n-t im. B. Hrinchenka [in Ukrainian].
5. Kachak, T. (2020). *Dytiacha literatura ta metodyka navchannia literaturnoho chytannia* [Children's literature and methods of teaching literary reading]: metodychni rekomendatsii. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
6. Kondratets, I. V. (2023). *Psykhologo-pedahohichni umovy formuvannia osnov chytatskoho interesu ta pryiniattia khudozhnikh tvoriv u ditei rannoho viku* [Psychological and pedagogical conditions for the formation of the foundations of reading interest and acceptance of works of art in young children]. *Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy* [Pedagogical Sciences: Realities and Prospects], 1 (92), 49–54 [in Ukrainian].
7. Kondratets, I. (2021). *Refleksiiina kultura yak neobkhidna komponenta profesiinoi pidhotovky suchasnykh fakhivtsiv doshkilnoi osvity* [Reflective culture as a necessary component of professional training of modern preschool education specialists]. In *Aktualni problemy doshkilnoi ta spetsialnoi osvity* [Current issues in preschool and special education]: materialy IV Mizhnarodnykh pedahohichnykh chytan pamiati profesora T. I. Ponimanskoï (pp. 67–69). Rivne: Vydavets O. Zen [in Ukrainian].
8. Maliar, L. V. (2022). *Dytiacha literatura* [Children's literature]: metodychni rekomendatsii do praktychnykh zaniat i samostiinoi roboty. Uzhhorod: DVNZ «UzhNU» [in Ukrainian].
9. Nembrini, F. (2024). *Vid tata do syna. Rozmovy pro ryzikovanu spravu vykhovannia* [From father to son. Conversations about the risky business of parenting]. Kyiv: DUKH i LITERA [in Ukrainian].
10. Pol, P., & Russo, M. (2020). *Yak vykhovaty chytacha* [How to raise a reader]. Kyiv: ArtHuss [in Ukrainian].
11. Polovina, O. (2018). *Rannii rozvytok dytyny: potreba sotsiumu chy batkivski ambitsii?* [Early child development: a societal need or parental ambitions?]. *Vykhovatel-metodyst doshkilnoho zakladu* [Preschool teacher-methodologist], 10, 23–30 [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 27.01.2025